

Kadın Olmak, Savaşçı Doğmak

Elk. Elo. Müh. Canan Altay

EMO İzmir Şubesi Kadın Mühendisler Komisyonu

Kadının toplumdaki yeri erkeğinin bir adım gerisi midir? Kadının misyonu çocuk doğurup büyütme midir, eşine ve onun ailesine hizmet etmek midir? Türkiye’de ve dünyanın her köşesinde hala o utanç verici tabloya rastlanıyor.

Kadının ikinci sınıf insan muamelesi gördüğü hatta insan statüsünde görülmediği, baba koca hısım akraba fark etmeksizin bir erkeğin arkasında olması gerektiği, tek misyonunun erkeğin cinsel ve günlük ihtiyaçlarını karşılayıp çocuk doğurup büyütme olarak algılandığı, kendisine biçilen rolü reddedip dilediği gibi yaşadığında ahlaksız yaftasının yapıştırıldığı, otoriteler tarafından geri plana atılan ve müdahaleye gerek duyulmayan bu dünya düzeninin, çarpık toplum yapısının, sağlıksız düşünce biçiminin, 21. yy medeni dünyasına yakışmayan bu sistemin acilen değişmesi gerekiyor. Devletlerin yapması gerekenlerin yanında bireysel olarak da bu süreçte katkıda bulunulabilir. Bunu bireyler kendilerinden ve çekirdek ailelerinden yola çıkarak yapmalı. Bir aile çocuğuna kim olursa olsun karşısındaki, saygı duymayı öğretmeli. Sevmeyi öğretmeli doğayı, hayvanı, her varlığı. Nefretin şiddetin zorbalığının korkunçluğunu, değerli hissetmek için değer vermek gerektiğini, anlayabilmek için dinlemeyi, anlaşabilmek için empati kurmayı, sevginin nefretten, affetmenin kin tutmaktan daha kolay olduğunu öğretmeli. Medeni bir toplum yaratmak için herkes kendisinden ve yakınlarından başlamalı.

Bireyler sorumluluklarını yerine getirirken, devletler de sorumlulukları-

nı üstlenebilmeli. Toplum her ferdiyle, devlet her birimiyle mücadele ederse kazanılır bu zafer. Zira şiddet gören bir kadının tek sığınağıdır devlet.. O gün geldiğinde tüm televizyon kanallarının ana haber bültenlerinde ve sosyal medyada en çok bahsedilen başlık olmuştur. Herkes çok öfkeli dışarıdan, belki öyle belki de değil. Konuşma yapanlar, sosyal medya paylaşımları yapanlar, eylem yapanlar... Herkes bir şey yapar ama çok geç yapar. İçlerinden bazıları daha derinden hissediyor, “ya sıradaki ben olursam” der...

Resmi rakamlara göre sadece Türkiye’de 2011 ocak - 2019 ağustos arası 2636 kadın cinayeti işlendi. 2018’de 440, 2019’un ilk 8 ayında ise 294 kadın cinayeti işlendi. Birleşmiş Milletler’in yayınladığı rapora göre 2017 yılında dünyada 87,000 kadın cinayeti işlendi. Bu cinayetlerin %58’i kurbanların tanıdıkları tarafından işlendi. Yani 2017 yılında her gün 137 kadın bir tanıdığı tarafından öldürüldü. 2019’da Türkiye’de, Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu’na göre 474 kadın öldürüldü. Bu, son 10 yıldaki en yüksek rakamdır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin 2009 yılında Türkiye’yi vatandaşının can güvenliğini koruyamaması gerekçesiyle 36.500 euro para cezasına çarptırdığı Nahide Opuz davasının raporunda “Aile içi şiddet

otoriteler tarafından tolere ediliyor ve devlet yasal yaptırımları etkili olarak kullanmıyor.” ifadeleri yer aldı.

Senegal’de kadınların %87’si şiddet görürken, Güney Afrika’da her gün 3 kadın eşi tarafından öldürüldü. Her gün 4 kadının öldürüldüğü Brezilya ise kadın cinayetlerinde 5. Sırada. Kanada’da her 10 kadından 3’ü şiddet görüyor. Almanya’da son üç yılda kadına şiddet %10 arttı. İsveç gibi bazı kuzey ülkelerinin yasal yapısındaki boşluklar ise aile içi şiddeti ihbar etmeyi ve cezalandırmayı zorlaştırıyor.

Bu acı tablonun yanında kadına destek olma yolunda etkili adımlar atan ülkelerin de sayısı gün geçtikçe artıyor. İspanya’da 2003 yılından beri aile içi şiddet sadece kadınları ilgilendiren bir sorun olarak değil “milli mesele” olarak değerlendiriliyor. 2017 yılında aile içi şiddetle mücadele için 200 milyon euro bütçe ayrıldı. 2003 yılından itibaren 1000’den fazla yarıgıç aile içi şiddet konusunda özel olarak eğitildi. Uygulanan politikalar sayesinde kadın cinayetleri azaldı. 2003 yılında 71 kadın öldürülürken bu sayı 2018’de 47’ye düştü. Aile içi şiddetle mücadele eden başka bir ülke de İskoçya. 2019’da yürürlüğe giren yeni aile içi şiddet yasası kapsamında, daha önce aile içi şiddet olarak değerlendirilmeyen davranışlar artık aile içi şiddet olarak değerlendiriliyor. Polisin

daha etkili çalışması adına yeni yasa kapsamında 2018 aralık ayından itibaren 26.000 polis aile içi şiddete müdahale konusunda eğitildi. 2018 yılında 120 kadın cinayeti işlenen İtalya'nın, kadına karşı şiddetin cezasını iki katına çıkararak 15 yıl yapmasıyla kadın cinayetlerinin sayısı yarı yarıya düştü. 2019'un ilk 8 ayında 39 kadın cinayeti işlendi.

Verilerde de görüldüğü üzere gi-dişatı önlemenin yolu var. Yeni düzenlemeler getirilmesi, şu anda da gündemde olan İstanbul Sözleşmesi'nin yürürlükte kalmaya devam etmesi gibi hamleler diğer ülkelerde görülen pozitif tablonun Türkiye'de de görülmesi yönünde umut vadediyor.

Herkes tarafından kabul edilir ki, kadın adil bir dünyada yaşayamıyor. Değersizleştiriliyor, ötekileştiriliyor, hem duygusal hem fiziksel şiddete maruz kalıyor ve yaşayamıyor. Yaşama hakkını kazanmak için mücadele etmek zorunda kalıyor. Oysa kazanılacak bir şey değildir bu, mücadele edilmemeli yaşamak için. Yaşam bir tesadüf işidir, şanstır. Şanslı olduğu için, doğduğu için, sırf o şekliyle var olduğu için cezalandırılmayı hak etmez hiçbir canlı. Hayvanı hayvan olduğu için, kadını kadın olduğu için, kimilerini sadece renginden dolayı hor görmek ayrımcı bir hareket olduğu gibi zeka yoksunluğunun da belirtisidir. Kendisi gibi olmayanı aşağılama, zarar verme güdüsü canavarca bir güdüdür, affedilmemelidir. Önlem alınmaksızın affedildiği takdirde o canavarın daha büyük tahribatlara yol açması engellenemez. Şiddete meyilli olma durumu bulaşıcı bir hastalıktır görmezden gelinemez.

Üsküdar Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Nevzat Tarhan gerek şiddeti uygulayan gerek ise maruz kalan taraflara bakıldığında genel anlamda ruh sağlıklarının bozuk olduğunu gözlemle-

diklerini söyledi. Bu kişilerin birçoğunda gizli depresyonun yaşandığına dikkat çeken Tarhan, dürtü bozuklukları, alkol kullanımı, öfke kontrolü sorunu ve kıskançlık paranoyası vs. gibi durumların bu kişilerde görüldüğünü vurguladı. Şiddetin aniden ortaya çıkmadığını ifade eden rektör Tarhan, geçmişe dönük yaşanan bir takım şeylerin şiddeti körüklediğini, aslında şiddetin öncülerinin söz konusu olduğunun altını çizdi. Tarhan; "Bir risk grubu var. Bu gruptaki kişiler olay büyümeden yasal başvurularda bulunuyorlar. Bu aşamada örneğin taraflar polise başvurduklarında durum incelenmeli, psikiyatriden yardım alınmalı. Alınacak yardım yaşanması muhtemel olayların önüne geçecektir. Karakola başvuruda bunu göz önünde bulundurmak gerekiyor. Psikiyatri uzmanından yazılı görüş almalılar ilaç ya da tedavi gerekir mi buna bakılmalı." şeklinde açıklamada bulundu. Ancak günümüzde şiddete meyilli bireyler yalnızca "ruh sağlığı bozuk bireyler" kümesinin içerisinde yer almıyor. Şiddeti rahatlama, çevresinde otorite sağlama, kendi çarpık toplumunda yer edinebilme ve hedefe ulaşabilme aracı olarak görüp yönelenler dahil birçok eril birey sağlık probleminin ötesinde kendisini bu yöntem ile ispat etmeye çalışıyor. Kendini ispat edebilmek için bir yönden birilerinden üstün olmak ya da düşünceni kabullendirebilmek gerekir. Bu bir zeka yarışı olabilir, bir yetenek yarışı olabilir ya da ne yazık ki hiçbir yönden üstün olmayan eril bireyin kendini kıyaslayabileceği tek alan olan fiziksel güç yarışı olabilir. Tüm bunlara ek olarak şiddet sadece aileden görüldüğü için de var olabiliyor. Erkek çocuğunu kız çocuğundan üstün tutan, yan daireden bir kadının feryatları duyulurken lambasını kapatıp uykuya dalabilen, sokakta bir erkek tarafından tartaklanan kadını gördü-

ğünde görmezden gelip yürümeye devam eden ve hak edene hak ettiği cezayı veremeyen herkesin ellerinden kan damlıyor aslında. Münevver Karabulut'un, Özgecan Aslan'ın, Emine Bulut'un, Pınar Gültekin'in, Şule Çet'in, Ceren Özdemir'in ve daha binlercesinin kanı. Bu kanı ellerimizden temizlemek zorundayız. Haksızlıklar karşısında sessiz kalmayan, cesur, duyarlı, adil bireyler olmak zorundayız ki çocuklarımıza da bunları öğretebileyim. **Şiddetin toplumumuzda yer almasına, sıradanlaşmasına izin vermeyelim. Eğer şimdi müdahale edemezsek gelecek nesiller, çocuklarımız sağlıklı toplum ne demek olduğunu hiç bilemeyecekler.** Eğer şimdi müdahale edemezsek, bir cinayet haberi sonrası gelen derinlerdeki o acı hissi zamanla toplumda körelecek ve toplum duyarsızlaşacak. İnsani duygularımızı, insanlığımızı kaybetmemek için mücadele ediyoruz hep birlikte. Şiddet problemi günümüzde ruhsal bozukluk olmaktan çıkmış ve toplumu insanlığından uzaklaştıran bir alışkanlık haline gelmiştir ve bu tüm hastalıkların en kötüsüdür.

Unutturmamak, örtbas ettirmemek, yaşayamayanları yaşatmak isimlerini pankartlara yazıp caddelerde haykırarak. Doğudaki de kadındır batıdaki de milletvekili de kadındır, tarlada çalışan işçisi de. Her yerdedir kadın ve var olmak en doğal hakkıdır tıpkı erkek gibi. Okula gitmek, arkadaşlarıyla gezmek, istediğini giymek tıpkı erkek gibi... Geç saatte dolmuşa binmek zorunda olduğunda tereddüt etmemek, ya da yalnız başına taksiye binmek zorunda kaldığında araç plakasını birilerine bildirme ihtiyacı hissetmemek, sırf bir erkeğe aşık olduğu için abisinden babasından dayak yememek, bir kadına aşık olduğu için toplum tarafından dışlanmamak... Yaşamayı seçtiği hayat yüzünden, tercihleri yüzünden, seçtiği meslek yüzünden damgalanmamak...

Fiziksel güçsüzlüğü sebebiyle şiddete, cinsel zorlamalara maruz kalmamak... Ve onun bireyliğini reddeden varlığını yok sayan bir canavarla yaşamak zorunda olmamak... Sadece değer görmek ve insan gibi hissedebilmektir tüm gayesi. Evde yemeği tuzlu olduğu için, iş yerinde bazı işleri yapmaya yetkin görülmediği için, okulda sevgilisinden ayrılmak istediği için, sosyal medya platformlarında şort giydiği için, hatta sokakta şiddete karşı bir eylemde yer aldığı için psikolojik ve fi-

ziksel şiddete maruz kalıyor 21. yy kadınları. Dünyayı daha yaşanabilir kılmayı sorumluluk edinmiş, yaşamak ve yaşatmak isteyen kadının mücadelesi devam ediyor evde sanal ortamda iş dünyasında ve sokakta. TC Anayasası 34. Maddesine "*herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırsız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir. Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ancak, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlâkın veya başkalarının hak*

ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlanabilir. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir-" dayanarak usulünce haklarını savunmak istiyorlar tüm engellere rağmen. **Ve tüm engellere rağmen düşeni kaldırıyor aralarına alıyor ve daha güçlü yürüyor kadınlar. Beraber attıkları her adım öncesinden daha çok ses getiriyor, getirecek... Sesleri duyulana dek.**